

ชื่อสมุนไพร ดีปลี

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Piper retrofractum* Vahl

ชื่อสามัญ Long peper

ชื่อท้องถิ่น ดีปลีเชือก (ภาคใต้), ปานนุ ประดงซ้อ (ภาคกลาง)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้เถา ประเภทเลื้อย มีรากงอกออกตามข้อและเกาะพันไปกับสิ่งอื่นได้ ลำต้นรูปทรงกระบอกค่อนข้างกลม เปราะ หักง่าย คดไปมา ขนเกลี้ยง เมื่อแห้งเป็นลายละเอียด

ใบ ใบเดี่ยว ออกเรียงสลับตามข้อใบลักษณะใบรีรูปแกมขอบขนาน ปลายใบเรียวแหลม โคนใบเบี้ยว ขอบใบเรียบ แผ่นใบสีเขียวเข้มค่อนข้างมัน เมื่อแห้งมีสีจางลง เส้นใบออกจากโคนใบมี 3 - 5 เส้น

ดอก เป็นช่อตั้งอยู่ตรงข้ามกับใบ ดอกย่อยไม่มีก้าน ดอกเรียงอัดแน่นบนแกนช่อเป็นรูปทรงกระบอก ไม่มีกลีบเลี้ยงและกลีบดอก ช่อดอกเพศผู้และช่อดอกเพศเมียอยู่คนละต้นกัน เกสรตัวผู้มี 2 อัน อับเรณูรูปขอบขนาน รั้งไขผึ้งในแกนกลางช่อ ยอดเกสรตัวเมียมี 3 พู

ผล อัดกันแน่นเป็นช่อ ผลกลมยาวเป็นปุ่มเล็ก เมื่ออ่อนมีสีเขียว เป็นเกล็ดเล็กๆ พอสุกหรือแก่จัดก็กลายเป็นสีส้มหรือสีแดงเข้ม โคนกว้างปลายมน มีลักษณะคล้ายกับลูกขำพลู

การนำไปใช้ประโยชน์

ผลอ่อนดีปลีสามารถใช้รับประทานเป็นผักสดได้ ผลแก่สามารถนำมาใช้ต้มน้ำพริกแทนพริกได้ หรือในบางท้องถิ่นก็นำมาใช้แต่งสีในผักดองเช่นเดียวกับพริก ยอดอ่อนดีปลีสามารถนำมาใช้ในข้าวยาได้ และยังสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องในการประกอบอาหาร ด้วยการนำผลสุกดีปลีมาตากแห้งแล้วใช้ปรุงรสแกงคั่ว หรือแกงเผ็ด เพื่อใช้ดับกลิ่นคาวของเนื้อสัตว์ได้ดี ช่วยปรุงรสปรุงกลิ่นให้อาหารน่ารับประทาน ผลดีปลีมีน้ำมันหอมระเหยที่มีฤทธิ์สามารถฆ่าแมลงด้วงงวงและด้วงถั่วได้ และอาจนำมาสกัดเป็นสารกำจัดแมลงสูตรธรรมชาติได้

สรรพคุณทางยา

1. ดอกช่วยแก้อาการท้องเสีย
2. ดอกแก้อัมพาต
3. ดอกแก้คลื่นไส้อาเจียน
4. ดอกผลแก่จัด เถารากช่วยขับเสมหะ
5. ดอกและผลแก่จัดแก้หืด
6. รากช่วยแก้ตัวร้อน

7. ผลแก่ช่วยขับลม แก้จุกเสียด
8. ผลแก่นอนไม่หลับ
9. ผลแก่ลมบ้าหมู
10. ดอกและเถาขวยทำให้เจริญอาหาร
11. ผลแก่จัดใช้เป็นยาทาภายนอกสำหรับบรรเทาอาการปวดที่กล้ามเนื้อ
12. ผล ดอกและเถาแก้ริดสีดวงทวาร

เอกสารอ้างอิง

คณะเภสัชศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร. (2565). ข้อมูลพืชสมุนไพร : ดีปลี. สืบค้น 15 มีนาคม 2565, จาก

https://pharmacy.su.ac.th/herbmed/herb/text/herb_detail.php?herbID=90

เมดไทย. (2563) ดีปลี. สืบค้น 30 มีนาคม 2565, จาก <https://medthai.com/ดีปลี/>